

pular— ens mostren el mot en aquest costat semàntic. L'any 1926 havent estat atrapat per una maltempada pirinenca entre Castellar de N'Hug i Mogrony vaig aixoplugar-me xop a Mataplana, el mas d'antigues i il·lustres tradicions, posant part de la roba vora una llar abrاندada: com que no m'hi podia quedar a fer nit, la mestressa, palpant les meves bandes penjades en uns cremalls, em deia al cap d'una estona «bé s'han *əsumurát* prou»: ben cert encara eren humides però la dona devia invitar-me a tornar-me a calçar i seguir muntanya avall fins a algun poble. Una primavera regalada de 1956, després de tot un dia de maldar per les vastes soledats on viuen els esquerps pagesos de la salvatge Baronia de Rialb, en el Segre Mitjà, refugiant-me atuit i amarat al Molí de Guàrdia, l'hostaleret em planyia: «tot lo dia no fa més que ploure, los camins plens de fang: quan fa una estoneta que no plou i ja està *əsombrát*, se torne a posar a ploure...». Ben bé, doncs, el matís verdaguerià; i havent-hi aquesta síncope (amb m'r > m'br), s'ha conservat bé, igualment, en un altre poble veí de la Baronia, a Cubells, on el *DAG*, recollia «aquesta roba no és prou eixuta, aprofita aquesta rajada de sol per acabar-la d'*axombrar*».

Els bosquerols i empresaris forestals que informen la gent del *CostManc* (I, 139) són majorment de fiar en tant que no defineixen el nostre mot sinó una qualitat de llenya: «s'entén per *llenya eixamorada* la llenya o, en general, trossos d'arbre destinats a carbó, quan tenen el grau d'asseccament més convenient per a ésser carbonats: es considera que el tenen quan, fent-los bellugar, els comenci a caure la fulla, o els comencés a caure, si no els hagués estat treta, la ramassa». També en *AlcM* són aquesta mena de matissos, amb les pertinents combinacions fraseològiques, les que predominen (no gaire ben traduït per cast. *rezumar*) «perdre una cosa part del líquid que conté --» a «l'Emp., Penedès, Tort. i Maestr.»: *botifarres eixamorades*, *formaige eixamorat*, *la terra --*; «llevar part de la humitat, mig eixugar» mall., «no he esquitada sa roba i la deixaré *eixumorar*» men.; amb una frase de «La Ignorància» com a exemple. I concretament sabem que a Costitx, al centre de l'illa, definiren *əsumorá* tr. com a «eixugar» (*AlcM*, s. v. *ass*).

Vist tot això i que el *Dfa* definia «fornir (una cosa) de la humitat que la fa suau, tova» en la primera edició, vaig assenyalar al mestre la meua informació (notes de 1935 i gener 1948), i aquest incloué el canvi entre els que recomanava més decididament a la S. F. de l'IEC, uns mesos més tard, amb la nova definició «eixugar, llevar la humitat (d'alguna cosa): *cal eixamorar l'herba dallada abans d'empilar-la*». Com sigui que hi havia resistència, i el col·lega R. Aramon feia indagacions, demanant jo que fossin escrites, reproduceixo l'única que obtingué, en els termes en què va donar-me-la (i que no hi ha raó per no creure exactes) en una carta del 24-IV-54, segons el P. Nolas del Molar: «dades recollides de boca d'un paleta de Sarrià mort l'any 1930, més o menys, tenint-ne ell uns setanta; parlant de l'obra (rajoles, maons, tot-

xos, etc. (deia que era: a) *obra eixamorada*, quan estava al punt degut d'humitat per a ésser treballada; b) *seca*, quan no s'havia mullat o ho era deficientment; c) *borratxa*, quan estava excessivament mullada, amarada o xopa: l'obra s'enllardava bé, quan estava *eixamorada* (p. ex. per a fer un embà). La terra és o està *eixamorada* quan, després d'una regada o de pluja, es treballa bé, sense que s'enganxi a l'eina». Doncs, bé, fins en aquestes dades obtingudes per tal de no fer el canvi recomanat pel Mestre, és clar el punt cardinal: es tracta de restar o rebaixar d'una humitat que hi havia: la terra ja no s'enganxa, l'obra ja es pot enllardar bé.

No regatejo a Moll que la seva explicació del doble vessant semàntic sigui plenament fundada. Però subratllem alhora que hi actua fortament la pressió de les influències del tipus d'etimologia popular: aquestes obren totes de la banda de la humitat, car el romànic ha perdut la noció del matís privatiu, que predomina en el ll. EX-. No oblidem, en efecte, que EXHUMORARE existia ja bo i format en llatí, on va usar-lo Caelius Aurelianus: com a escriptor medical a ell només el preocupaven els «humors» o líquids fisiològics (per això els lexicògrafs troben que l'usa en el sentit de «debarrasser d'humeurs»), però HUMOR en llatí era tot líquid o tota humitat, i per tant hem de creure que, si ell ho aplicava als del cos humà, els pagesos del Laci devien dir-ho de la terra, els boscaters del Soracte aplicar-ho a llurs boscuries, etc.

En català, més que més després de dissimilar-se -umo- en -amo-, el mot queia sota les tensions creades pel veïnatge d'*amarar*,² quasi diríem la seva fascinació; i una altra d'encara més raonable: la d'*amor* i *amorosir*, que és evidentment la que actuava en la definició antiga del *Dfa*. I no dubtem en efecte que hi havia base semàntica (i fins, aparentment, derivativa, morfològica) per deixar-s'hi dur. Solament els objectes no eixarreïts, aquells en què ha penetrat la humitat, es miren com a prou *amorosits*. A Benasc quan la gelada seca ja comença a formar viarons, diuen que *s'amoransa*; cf. supra, s. v. *AMAR*; on parlo de fins a quin punt pot ajudar-hi *abonançar* (altrament subjecte a dissimilacions i assimilacions), però no és això tot, car també en el Comenge usen un verb *amourencà* «dégéler» i el seu postverbal *amourenc* «dégel» (Dupleich, *Patois de St. Gaudens*, s. v.). D'altra banda no se'ns escapi que també aquí pot haver tingut HUMOR la seva part: *amoransar-se*, *amourencar-se*, igual podrien ser metàtesis d'**humorança*, *-ançar-se*, **humourenc-*, amb el matís d'«esdevenir humida la neu o el glaç».

En aquestes condicions no podem refiar-nos d'hommes tan obsedits per llurs coneixements d'erudició lingüística, i tan preocupats per l'expressivitat en les narracions que solien recrear o rebucar en la literatura del poble, com AMALcover. Altrament ell mateix titubejava entre dos nords: primer va declarar que *axumorar* era a Mallorca «axugar, el comensament de l'axugar» (*BDLC* III, 10), però pocs anys després «a Mall. deim *əsumorá* i significa 'banyar, brufar, roar',